

CATALUNYA SOCIAL

Òrgan d'ACCIÓ SOCIAL POPULAR

Any XIII. Núm. 672

Un any, 12 ptes. — Núm. solt, 25 cts.

21 juliol 1934

PUBLICACIÓ
SETMANAL

Redacció i Administració
Carrer del Pi, 12, primer

Telèfon 21160
BARCELONA

La gradació de valors en el renaixement de Catalunya

En els valors morals hi ha una gradació formada per llurs diferents categories. L'excel·lència dels valors és distinta, i encara que els conflictes entre ells poden produir-se amb molta dificultat quan hom esbrina bé les coses, no és impossible que es produeixin en un determinat moment per efecte de circumstàncies estranyes a la nostra voluntat.

Quan l'apreciació dels valors espirituals és feta ben rectament, els conflictes són difícils. Però quan es tracta de produir un desllorigament entre valors que, tant lògicament com històricament, s'han de presentar i s'han presentat plegats, llavors el conflicte ve, sens dubte de cap mena, amb tristesa i dolor, dels amants dels mateixos valors espirituals.

El fons cristià de la nostra civilització a Catalunya és evident i indubtable. Tant, que va ésser el doctor Torres i Bages, la magna autoritat per a nosaltres, qui va estructurar aquella coneguda fórmula segons la qual "Catalunya serà cristiana o no serà". Doncs bé: ¿què podríem dir d'un patriotisme que volgués fer renéixer la personalitat de Catalunya, no solament prescindint, sinó atacant i desfermant tota mena de malvestats contra l'esperit cristià, primer component obligat de la nostra ànima col·lectiva? ¿Quin concepte formariem de qui, volent bastir un edifici soterrat anys enrera, i desitjant donar-li la seva fesomia, comencés per prescindir de les línies fonamentals de la construcció i el volgués aixecar segons el seu caprici i la seva voluntat? ¿Qui podria dir que aquell és el mateix edifici? ¿Qui podria dir, doncs, en patriotisme català, que pugui ésser el mateix edifici espiritual nostre aquell que és basteixi amb l'atac sistemàtic i continuat a l'espiritualitat cristiana?

I aquesta és la tràgica realitat actual de molts homes que han passat anys i anys lluitant per la reinstauració de Catalunya, i ara es troben allunyats d'aquell treball de reconstrucció i fins perseguits i isolats pels qui porten el govern del nostre poble, pel sol fet d'ésser elements que tracten de refer la Catalunya cristiana, única que ha existit i única possible entre nosaltres. Molts d'aquests hauran ja arribat, després de pensar-ho i meditar-ho molt, a la

necessitat d'establir i recordar les categories de valors espirituals de què abans parlàvem, i, com a conseqüència, a fer-se la resolució que per, damunt la feina de reconstituir una Catalunya falsejada en el seu esperit, hi ha el deure de treballar per tal que aquest esperit cristià aleni cada dia més fort en la nostra Catalunya, informi la seva massa popular. És un gran dolor el que produeix el plantejament del problema en aquests termes tan crus i nets; però abans que tot cal estar en pau amb la consciència pròpia i prendre la posició que ens calgui, precisament per evitar que la nostra terra sigui falsejada en el seu esperit. ¿Quina responsabilitat més enorme la nostra si el dia de demà haviem de veure una Catalunya renaixent a costa precisament de la seva història cristiana, del seu esperit cristià, de la seva ànima pròpia cristiana!

I anant a solucions pràctiques en aquest punt, demanem: ¿per què hi ha catòlics que s'abstenen d'atacar l'actuació de l'Esquerra dins la Generalitat? És en nom d'un patriotisme mal entès que se n'abstenen, ja que confondre la Generalitat amb l'Esquerra valdria tant com fer perdre tota esperança de renaixement de Catalunya. ¿Tristos de, nosaltres el dia en què el poble cristià es pogués pensar que l'única cosa possible en el renaixement de Catalunya és la que ara es produeix amb l'actual desgovern de la Generalitat! ¿Quina il·lusió podríem tenir en la tasca reconstructiva?

Cal posar totes les coses al seu lloc, i cal, sobretot, no deixar empallidir el nostre esperit cristià pels miratges d'un patriotisme que és un fals patriotisme si es produeix en aquests termes indicats. A Bascònia, per exemple, no tenen dualitat en aquest punt, i en aquest sentit el problema és diferent. Però a casa nostra, baluard de les esquerres de tota Espanya, tenim aquest problema i cal que hom el resolgui, no solament dins de cada consciència, sinó davant de la cara del públic, ja que no es tracta pas de cap problema individual, sinó d'un problema col·lectiu per naturalesa.

En la defensa de l'esperit cristià no hi volem afebliments (sense precipitacions i intemperàncies, és clar). I afebliment fóra, i ben accentuat, deixar d'ata-

car la nostra Generalitat renaixent només perquè es tracta d'una institució catalana. Precisament perquè es tracta d'una institució nostra, l'hem de voler perfecta; i cal no oblidar que quan hom pega i ataca a la Generalitat, no ho fa pas a l'òrgan de govern dels catalans, sinó a la gestió dissortada de l'Esquerra en el seu si.

Si som catòlics, doncs, cal que no oblidem la categoria de valors morals, i cal, sobretot, que diguem les coses clares i netes, si bé sempre amb l'esperit de caritat que ens ha d'informar constantment. Partidisme, no; cristianisme i gradació de valors, sí. És el millor favor que podem fer al renaixement de Catalunya.

Cursos de Vacances de Ripoll

(del 22 de juliol al 12 d'agost)

PRIMERA SETMANA

Dia 22 de juliol. Inauguració del Curs al Saló d'Actes de l'Ajuntament.

Introducció a la Filosofia i Pedagogia. — Dies 23, 24, 26, 27 i 28, a les deu del matí. Professor: Doctor Ramon Roquer, Catedràtic de l'Institut Maragall de Barcelona.

Història de la llengua catalana. — Dies 23, 24, 26, 27 i 28, a les deu del matí. Professor: Doctor Antoni Griera, de l'Institut d'Estudis Catalans.

Lliçons de català pràctic i d'estilística. — Dies 23, 24, 26, 27 i 28, a les vuit del vespre. Professor: Sebastià Sánchez-Juan.

Lliçons d'art romànic català. — Dies 24, 26, 27 i 28, a dos quarts de set del vespre. Professor: Doctor Eduard Junyent, Conservador del Museu de Vic.

Dia 25. Excursió a Olot, amb conferències sobre "Escriptors olotins de la renaixença", per Joan de Garganta, i sobre "Artistes olotins", per Josep Munteis.

SEGONA SETMANA

Dia 29. Excursió a Camprodon, amb conferència sobre "El Monestir de Sant Pere", pel Dr. Eduard Junyent.

Història de la llengua castellana. — Dies 30 i 31 de juliol i 1, 2, 3 i 4 d'agost, a les deu del matí. Professor: Dr. Antoni Griera.

Lliçons de literatura castellana. — Dies 30 i 31 de juliol, i 1, 2, 3 i 4 d'agost, a les onze del matí. Professor: Ramon Aramon.

Història de Catalunya. — Dies 30 i 31 de juliol, i 1, 2, 3 i 4 d'agost, a les vuit del vespre. Professor: Dr. Josep Gros, de l'Institut Maragall, de Barcelona.

TERCERA SETMANA

Llengua i literatura Occitana. — Dies 7, 8, 9, 10 i 11, a les deu del matí. Professor: Dr. Josep Salvat, de l'Acadèmia de Jocs Florals de Tolosa.

Història Occitana. — Dies 8, 9, 10 i 11, a les onze del matí. Professora: Srta. Maria Baraillé.

Art Occità. — Dies 7, 8, 9 i 10 a les set del vespre. Professor: Dr. Marcel Rascol.

Lliçons de literatura catalana. — Dies 7, 8, 9, 10 i 11, a les vuit del vespre. Professor: Dr. Josep Gros.

Dia 11. Conferència sobre Dardanel·ls-Frúgia-Catalunya, pel Doctor Joan Soler i Pla, Diputat al Parlament Català.

Dia 12. La Portalada del Monestir de Ripoll, conferència pel Doctor Josep Puig i Cadafalc, Professor de l'Institut d'Estudis Catalans.

Excursió dialectal a la Cerdanya, Seu d'Urgell i Andorra.

Dia 12. Clausura del Curs, al Saló d'Actes de l'Ajuntament.

Condicions d'inscripció i conferències

Inscripció a totes les lliçons del Curs .	100 ptes.
Inscripció a totes les lliçons d'una setmana	35 "
Inscripció a totes les lliçons d'història d'art	10 "
Inscripcions a les lliçons de qualsevol altre curset	10 "
Inscripció als tres cursets del vespre .	15 "

Per allotjament i informes de tota classe dirigir-se a la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Ripoll.

BIOSER FORTIFICA

El 25e aniversari de la Setmana Tràgica

27 juliol 1909 - 27 juliol 1934

PER R. RUCABADO

La circumstància personal de la forçosa absència de l'autor fa que no pugui commemorar com deuria i voldria l'efemèride trista i solemnia de la Setmana Tràgica de Barcelona, que pel caràcter de la nostra revista hauria de remembarar-se amb especial relleu. Per altra banda, no fa pas gaire temps que havíem recordat i fins il·lustrat en les nostres pàgines aquells terribles fets, al voltant de la glorificació temerària que alguns homes de la nova situació política han volgut fer d'aquell nom sinistre que per sempre més anirà embolicat amb els raigs de flames i les columnes de fum dels incendis sacril·legs de Barcelona, el nom de Ferrer Guàrdia. En vàrem parlar en el núm. del 10 octubre 1931, escrivint sobre els màrtirs de la Setmana Tràgica, el P. Ramon Usó, el germà Lycarion i el Dr. Riu i Ceriola, rector del Poble Nou, assassinats per les turbes anticlericals en aquella data terrible, els retrats dels quals, publicats llavors, roproduïm ara per renovar en aquesta escaïença l'homenatge als que vessaren la sang per Crist. En tornàrem a parlar en el número del 3 desembre 1932, que havia de contenir l'auca sencera d'En Ferrer Guàrdia, però que, malgrat les onze planes il·lustrades que li dedicàrem, no arriba a contenir sinó alguns rodolins de l'espessa vida del llòbreg personatge. En aquell número publicàrem alguns records meus personals, la llista i un brevíssim record de les esglésies i convents incendiats, i algunes fotografies de l'arxiu desgraciadament copiosíssim de les abominables devastacions, gravats que férem presidir, en la portada, pel fragment d'un dels deu famosos retaules del Vergós perduts per l'art i per la pàtria en les runes del temple de Sant Antoni Abat.

Recordo que fa anys En Josep Pijoan em deia parlant de la manca de bons periodistes en el sentit de bons cronistes a Catalunya, que encara no s'havia escrit la història de la Setmana Tràgica, i això és, per dissort, una veritat. Hi ha dos opuscles de circumstàncies, del Sr. Comas d'Argemí, i del Sr. Hernández Villacusa, amb criteri catòlic, el brevíssim opuscle personal del Sr. Ossorio, una monografia il·lustrada de caràcter editorial, feta amb criteri neutre per En Maucci, i a Barcelona, la ciutat

que tantíssim patí, no s'ha fet res més. A Madrid es publicaren amb criteri catòlic dues obres ben notòries, les de En Salvador Canals, i la d'En Sangro i Ros de Olano. La primera (*Los sucesos de España en 1909*) tenia per objecte justificar don Antoni Maura, i es pot dir que és En Maura l'inspirador de la seva documentadíssima vindicació. L'altra (*La sombra de Ferrer*) és la defensa d'Espanya contra la conspiració maçònica internacional. Però cap llibre no s'ha escrit des del punt d'albir català, cristià i barceloní, que relati els fets i estudiï les causes i les conseqüències, de la Setmana Tràgica que tantíssim interessà i tantíssim ferí Catalunya, Barcelona i l'esperit cristià, que conseqüències tan greus ha tingut, i les estem patint encara. A Catalunya on tanta gent escriu, on tantes coses inútils i perjudicials s'escriuen, no s'ha trobat el voluntari que refaci amb documentació pròpia i mentre encara viuen els testimonis l'inventari d'aquells fets vandàlics; el voluntari que investigui la seva preparació i relació amb la propaganda anarquista que feia llavors ja molts anys que es difonia per Barcelona (alguns diaris han recordat suara el cinquantenari de l'anarquisme a la nostra ciutat), el voluntari que digereixi i resumeixi els vuit compactes volums del procés Ferrer, que tantíssim afecten la història de Barcelona i tant es lliguen amb la història de les calamitats que damunt de la nostra ciutat i de la nostra pàtria han caigut en aquests vint-i-cinc anys i estan caient a raig fet, perquè l'ombra de Ferrer va projectant-se damunt la nostra metròpoli i continua la sang ("¿Habrà sangre? ¡Sí, mucha!") (1) i continuen els incendis. Tres fàbriques cremades en un obrir i tancar d'ulls, l'altre dia, amb un sol atemptat a base de pistoles i líquids inflamables, els autors del qual són aquests tècnics en l'art de l'agressió i la destrucció, dinamiters, pistolers i incendiaris, fills de la propaganda revolucionària que Ferrer Guàrdia, amb els llibres, amb l'escola i sobretot amb l'acció, engegà amb potència infernal ja mai més controlada, sobre la nostra ciutat i la nostra desventurada terra. Si a Madrid raó tenien per a foragitar

(1) Frase de Ferrer Guàrdia, escrita en 1902.

VACANCES D'AGOST I SETEMBRE

VIATGES A LURDES EN AUTOCAR

Itinerari A: Saragossa, Canfranc, Pau, Lurdes, Gavarnie, Vall d'Aran. Sortides: 6 i 13 agost, 3 i 17 setembre.

Itinerari B: Osca, Monestir de Sant Joan de la Penya, Jaca, Panticosa, Pau, Lurdes, Luchon, Tarascó, Aix les Thermes, Bourg-Madame, Puigcerdà. Sortides: 5 i 12 agost, 2 i 16 setembre.

VIATGES & TURISME ESPLAI

Fontanella, 12, 1.er - Telèfon 16565

Rambla del Mig, 15 - Telèfon 14571

l'ombra de Ferrer, i quantíssima més en tenim a Barcelona!

I des del punt d'albir religiós, no hi ha ànima i ploma cristiana per a recollir piadosament el record d'aquell enorme motí sacríleg i refer el piados catàleg de les ofenses a persones i coses de religió, per a tributar l'homenatge degut a tots els qui caigueren per efecte de l'odi anticristià, l'homenatge degut a tots els qui sofriren, que foren tantíssims. No ha sortit cap canonge Barraquer que prengué sobre seu la tasca quieta i beneïda d'inventariar les víctimes i les devastacions de la Setmana Tràgica, com ho féu, amb moltes dificultats, aquell pacient i intrèpid sacerdot i historiador amb les devastacions de 1835 (i d'aquell terrible 1835, del qual l'any que ve haurem de rememorar el centenari!). Quanta feina hi ha per fer, Déu meu, a casa nostra!

Ja que per circumstàncies personals no puc, com he dit al principi, fer en aquestes planes una digna recordança del funest esdeveniment de 1909 i un adequat resum de les seves derivacions i conseqüències, encara que d'una manera o altra, sense trigar gaire, n'haurem de tornar a parlar, perquè hi ha qui prepara el 25e aniversari de l'afusellament de Ferrer, deixeu-me que a manca d'altra cosa jo estampi ara algun record del meu testimoni personal per a completar en el possible les notes que vaig avançar en el meu esmentat article de 3 de desembre de 1932.

Les memòries dels fets concrets de la Setmana Tràgica han de començar per la riuada de popularitat i de simpatia que trobà en l'opinió la protesta contra aquella fatal equivocació del govern Maura, d'enviar a Melilla els reservistes casats. No era nou el fet de cridar les reserves a engrossir els efectius militars de Melilla, i en la guerra de 1892 ja s'havia donat el cas dels embarcaments de tropes amb el seguici de les mullers i els infants que anaven a donar comiat a l'espòs i el pare que s'embarcava, però la guerra del Marroc havia augmentat de proporcions i de perills en 1909, i també la sensibilitat, millor dit, la irritabilitat popular, així com les propagandes revolucionàries. Fou aquella una imprudència gravíssima que preparà l'opinió d'una manera unànime contra la disposició del govern i si mai una vaga general ha comptat amb l'adhesió espontània i total de la població sencera ha estat la que s'inicià el dilluns dia 26 de juliol de 1909, el primer dia de la setmana històrica.

Però al migdia del dilluns mateix ja es pogué apreciar que la protesta popular de caràcter sentimental s'embolicava i començava a prendre proporcions impensades. Es va saber que havien estat arrencats els rails pels voltants de Barcelona, i aquella mateixa tarda l'agitació dels carrers, pel districte V, (on estava situada la casa en què jo treballava) començà a accentuar-se, i pel carrer de Sant Ramon, vaig topar-me amb l'espectacle alarmant, només vist en làmines de revolucions antigues, d'una multitud de dones d'aquells barris amb escombres al coll fent els soldats. *Les dones al carrer fan més por que els homes*, això era un axioma popular. Les dones havien sortit ja al carrer. Aquella escena era indicadora que estava preparant-se quelcom que podia donar lloc a tots els excessos.

L'endemà al matí, el dimarts tràgic, la data que havia d'ésser doblement negra en la història de Barcelona i d'Espanya, el 27 de juliol de 1909, data de l'hecatombe de soldats espanyols, precisament dels

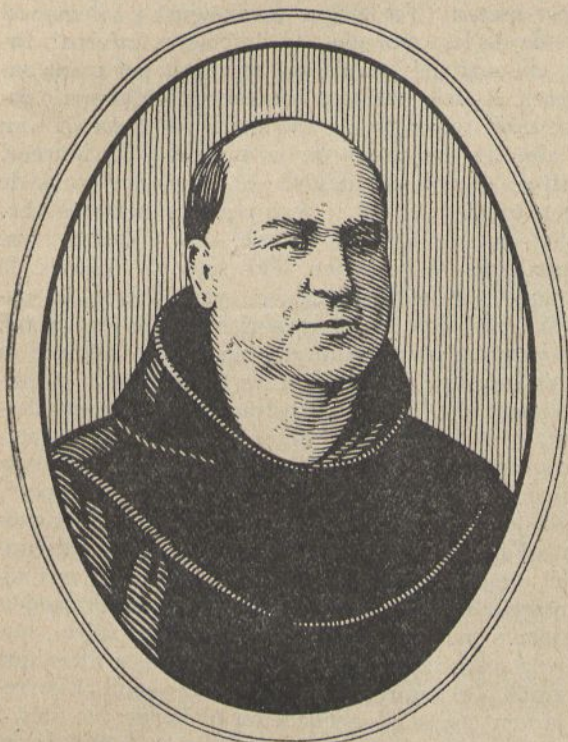
reservistes embarcats a Barcelona el diumenge, que anaren de dret del vapor al front de l'enemic, i que caigueren en la terrible emboscada del *Barranco del Lobo*, data dels incendis sacrílegs de la capital i altres ciutats de Catalunya, aquell matí, sota un sol esplèndid que per ironia de la natura fou constant tota la setmana, haguérem de treballar entre tiroteigs, i alguns comerciants estrangers que vingueren de compres al despatx del carrer de la Riereta hagueren d'ésser acompanyats a l'hotel sorteiant els grups i els perills d'aquells carrers fins a la Rambla. Jo vaig ésser l'encarregat de fer-los costat fins a l'Hotel Falcón, i em trobí amb tiroteigs i descàrregues a la Plaça del Teatre i Rambla de Sta. Mònica. Però Rambla enllà, cap als meus barris del carrer de Carders, la tranquil·litat era absoluta. — Als teus barris raí, que no hi passa res; els teus barris raí, que són pacífics, — acabava de dir-me un vell mosso del magatzem, vell barceloní i antic republicà, coneixedor pràctic de les revolucions i les guerres civils de l'anterior generació.

"Els teus barris raí"... Però aquella vegada els fets van desmentir la tradició tranquil·la i quieta dels barris de Ribera... No es notava de moment cap agitació per aquells carrers. Però recordo que la primera espina que em va glaçar la sang va ésser el sobresalt de la meua mare en dir-me a primera hora de la tarda: — Saps? Diuen que a la banda de Sant Antoni hi ha tanta revolució, que fan barricades i que estan cremant els Escolapis. — ¿Cremant els Escolapis? Impossible: i a què vindria això? Què té a veure això amb el govern i amb la guerra del Marroc i els reservistes? Deu ésser una fantasia que fan córrer els veïns. — L'escepticisme sincer va ésser la primera actitud de l'optimisme, però es clavava l'agulla al cor, l'agulla del dubte amb rosec cruel. No vaig trigar gaire a rebre una sensació més a la vora, força més fiblada. Un cop de metall sec i vibrant damunt de l'empedrat, gairebé sota mateix de casa nostra. Sembla que encara el senti. Correguérem al balcó. Els cops desconeguts seguiren. Eren cops de parpalina amb què uns homes, desconeguts també, estaven aixecant els adoquins. Al carrer de Carders, l'antic carrer quiet, s'estava fent una barricada. ¿Per què serviria? Per a impedir el pas de la força pública, de la cavalleria, això era evident. No trigàrem gaire a saber quin era el disseny dels desconeguts revolucionaris. Encara sento la veu de la meua mare amb l'accent de la consternació i de l'escàndol màxim: — Volen cremar Sant Cugat.

De casa estant no s'albira la porta de l'església situada carrer amunt, que entremig fa una lleu torta. Aviat l'estranya febre de la gent de baix i dels balcons revelà que carrer amunt quelcom de greu passava. Ens retiràrem a les habitacions interiors plenes d'espant per a no veure "*en el lloc sant l'abominació de la desolació pronosticada per Daniel profeta*". Però jo conservava un optimisme intern fonamentat en la manca de lògica, de sentit i de justícia, d'aquella imprevista, improvisada, revolució anticlerical. I em deia a mi mateix i deia als altres: — Això no serà més que un motí instantani. — Feia un any o dos que a París uns manifestants s'havien dirigit a l'església de Saint Roch i intentaren cremar-la, però la policia intervingué i els dissolgué sense més conseqüències que els bancs o les cadires destruïdes. Però allí mancava la segona part. Mancava la policia, mancava la tropa que dispersés els malfactors. Mentrestant cap defensa no venia. Seguia el

IN MEMORIAM

Eclesiàstics immolats en la Setmana Tràgica de 1909

El P. RAMÓN M.ª USÓ
Superior dels Franciscans del
Camp d'En Galvany

El Germà LYCARION
Marista. Director de les Escoles del
Patronat Obrer del Poble Nou

El Rev. Dr. RAMON RIU I CERIOLA, Prev.
Rector de Santa Maria del Poble Nou

Victimes de les turbes anticlericals. Morts a trets els dos primers, i asfixiat el segon (i profanat després el seu cadàver) el dia 27 juliol de 1909

brogit en el carrer, aplaudiments sinistres, la turba mestressa del lloc. L'angoixa, la sensació d'abandó de l'ordre, la llibertat completa dels amotinats era insofrible. Per fi, després de llarga estona (els meus estaven refugiats a la més recòndita habitació de la casa) jo anava i venia febrosament del balcó, petaren alguns trets, i sonaren als meus sentits com una música dolça. Hi havia, doncs, resistència. Hi hagué un curt tiroteig, en direcció a Sant Cugat. Lògicament jo havia d'atribuir-lo a la força pública que per fi intervenia. Per dissort no fou així. Els trets no adobaren, sinó que espatllaren la situació. No sé de cert qui engegà aquells trets, o els primers trets. Algún veí, i alguns diuen una veïna valerosa per a espantar els revolucionaris, els quals li contestaren. De poc serví el conat de defensa, perquè el saqueig prosseguí. Dic el saqueig, perquè en les meves anades i vingudes del balcó, comprenia pels crits del carrer, per l'actitud de la gent dels balcons, que estaven saquejant l'església. A mitja tarda, una estona després del tiroteig, vaig treure jo novament el cap i la visió era terrible. Un gran raig de foc sortia de cantó de l'església, per l'altura del rosetó, i *travesava el carrer*, anant a cremar, jo ho vaig veure amb els meus ulls, la cortina del balcó d'una casa del davant del portal. Tinc clavades les paraules tràgiques amb què jo vaig portar als meus: la meua mare i unes veïnes velles i piadoses refugiades a casa, la certitud del que més podien témer: "¡Quin foc hi ha a Sant Cugat!" Totes ploraven i resaven, jo estava atuit davant del flagell infernal, imprevist, incomprendible, perquè no es podia comprendre com la força pública (havien posat l'estat de guerra el dia abans) no acudís a evitar l'inic contrafur.

Més tard sentírem, per fi, i també respiraren els nostres cors, sota dels nostres balcons les passes de la cavalleria. Era una secció de caçadors a cavall menada per un sergent qui a la mà duia aquella arma que, començada a usar llavors per l'oficialitat, estava destinada a tenir una transcendència tan tràgica i malfamada com la mateixa catàstrofe que estàvem presenciant: la pistola automàtica Browning. Venien del carrer dels Corders i estaven a la cantonada. Els soldats avançaven lentament, els grups lentament retrocedien i amb escàndol i desesperació meua, la força no féu cap gest contra els amotinats. Fins i tot el sergent, pistola en mà, parlà amb un d'ells. Era davant mateix de la capella de Marcús, ho veig com si fos ara. La sensació fou un desencant, una desesperança. La força armada, la força pública, evidentment per propòsit deliberat no actuava. Poca estona després es retiraren els genets, i llavors, ja entrant de fosc, començà sota els nostres balcons el segon i molt més greu acte de la tragèdia, l'assalt a la capella de Marcús.

Jo ja no vaig sortir més al balcó, perquè, finestres tancades, prou i massa estàvem informats del que succeïa. El carrer de Giralt Pellicer, on dona la façana lateral del meu pis, estava atapeït de revolucionaris cridant i aplaudint, a cada nou objecte sagrat de què la turba s'apoderava. Aquells aplaudiments eren la música més infernal que jo hagi sentit, la més odiosa i descoratjadora. Són els aplaudiments amb què la turba celebra el seu propi triomf impunit. Es comprenia que a cada objecte tret fora de l'església els qui no eren materialment a fer el saqueig, aplaudien el saqueig dels altres. Llavors vingué una altra sensació tristíssima, i ara em recordo que en aquestes improvisades notes que vaig escri-

vint a raig de màquina per manca total de temps fins per coordinar els records, m'he deixat la sensació escandalosa i tràgica de les campanes de Sant Cugat ventades i tocades pels revolucionaris, campanes profanades, fetes jugar per mofa, per impietat, per escarni. Tot el que és d'august i solemne el to pietós de les campanes, és desolador, infernal, satànic, el sonar del bronzo sagrat ventat per mans sacrílegues. Aquella satànica harmonia l'haguérem d'escoltar, molt més aguda i estrident, per ésser de veu més alta les campanes de la capelleta de Marcús. Aquell so desentonat, desordenat, tocat per mans de diable, foradava el cor, i amb aquelles notes es barrejaven les dels tubs de l'orgue, fets a trossos, que els assaltants es repartien. Per sota els balcons de casa aquells tubs harmònics, el ressò dels quals coneixim, eren fets sonar irrisòriament, bufant a tall de trompeta. I més torturador encara el *rodonell*, la roda de campanetes que alegrava típicament el solemne moment de l'aixecar Nostramo, havia estat despenjat, i el tritlleig ara desordenat afegia al satànic concert una nota esqueixada, com d'una riallada irreverent. Que costaven de passar aquelles hores! Es féu fosc i hom temia de veure esclatar d'un moment a l'altre la rojor de l'incendi seguint la disbauxa del saqueig. No sé com ni per quina via, ens asabentàrem que alguns veïns feien gestions prop dels amotinats per tal de salvar del foc la capelleta, que està enclavada entre dues cases molt més altes que fan angle. De moment això fou aconseguit, i corregué la veu que a la capelleta no hi farien res més, i amb aquesta esperança, ben tènue i ben inútil, passà la nit, en la qual el meu record no és més que un mal somni obscur, una modorra, estranya barreja d'ensopiment i de por. Corregué la nova que havien cremat, o estaven cremant també Sant Pere i els Agonitzants; sota els balcons passaren un home ferit... no recordo res més.

Aquelles hores de la nit foren transcorregudes sense novetat especial, dins una certa calma, en aquell barri, o almenys no res d'especial veiérem ni sentírem. Però l'endemà al matí dimecres, 28, ens esperava una tragèdia nova. Corregué de primer la nova que fins a les nou no passaria res, i que a les nou començaria la lluita. O bé, deien altres, que a les nou començaria la tropa a actuar definitivament. De fet renaixia la circulació en el carrer, i molts baixaren a comprar provisions. Eren les set, o quarts de set — el meu record retrocedeix encara, i encara sento la veu de la meua mare cridant amb el to de la punyida màxima: — ¡Ai, lleva't, lleva't, que van a cremar la capelleta de Marcús! — El brogit del carrer anava creixent i hom comprenia per la cridòria que, malgrat la promesa del vespre abans, anaven aquella gent sense entranyes a consumir la iníqua malifeta. La infernal iniquitat fou consumada i l'incendi començà. Però algun parèntesi de resistència, algun reflux dels revolucionaris, degué ocórrer, perquè de fet vingueren els bombers. Algú els devia avisar perquè realment el foc en el petit edifici rodejat d'elevades cases implicava un seriós i urgent perill per a aquestes. Els bombers vingueren, i començaren la defensa. Jo tinc clavada la visió, un detall dels que, no se sap per què, fan impressió i perduren més que els fets d'importància. Jo recordo haver vist l'ombra del raig de l'aigua d'una de les mangueres, projectar-se vertical, al sol de les vuit del matí, contra la paret de la casa que fa cantonada a la Placeta de Marcús i el carrer de Cor-

ders. Però els bombers degueren ésser definitivament rebutjats, perquè, poca estona després, un raig de flames terrible sortia per la finestra amb reixa que hi ha en el chor de la capelleta, damunt de la típica teulada, i amenaçava la casa d'en front, números 1 i 3 del carrer de Carders, la nostra casa tenia i té encara el 5. Llavors ens entrà a la meua mare i a mi un pànic terrible, una irresistible pruija de fugir. El foc a la capelleta era una amenaça, un perill urgentíssim per totes les cases del voltant. Déu ens perdoni, Déu em perdoni, Déu perdoni aquella ànima de jove on els bons principis i certes bones aspiracions començades llavors feia poc en els primers assaigs del periodisme espontani, barrejats i lluitant amb confusions, in experiències, desorientacions, que finalment es traduïen en poc aplom i poca virtut personal, Déu em perdoni la covardia d'haver-me decidit a obrar, no per salvar la casa de Déu, sinó per a salvar la pell pròpia. Pogués la meua constància i bona voluntat posterior servir per a reparar una mica el manament, compensar una mica aquella indefensable covardia.

L'èxode fou decidit: abandonàrem les provisions i amb gran pressa, per tal d'ésser ben lluny quan toquessin les nou, l'hora del combat, segons hom anun-

ciava, marxàrem la meua mare, el meu germà petit i jo, dirigint-nos cap a casa d'una tia que vivia al carrer de València, prop del de Balma, segurs que allí (no podíem concebre que a un *barri de senyors* poguessin succeir les malifetes del barri popular) estaríem tranquils i segurs. Quan fórem al carrer i ens disposàvem a tancar darrera nostre la porta de l'escala, que tancada estava des de la tarda abans, fórem esbrancats pels revolucionaris que ocupaven la vorera i ens intimaren que deixéssim l'escala oberta, *per a poder-s'hi refugiar quan vingúés la guàrdia civil*, (textual). Quan després d'una llarguíssima volta i d'haver vist, just al moment de tocar les nou, com una gran concentració de guàrdia civil de cavalleria que hi havia al Saló de Sant Joan semblava realment iniciar un moviment de marxa, quan després d'haver caminat pel passeig de Sant Joan i per la dreta de l'Eixample, pacífica, arribàrem al carrer de València, ens trobàvem la inesperada escena, increïble, que el convent de les Concepcionistes, on habitava la meua cosina, ben a prop d'on vivia la seva mare i tia meua, ben a prop de la casa que era el terme de la nostra pelegrinació, aquell convent aristocràtic situat entre cases riques i senyorívoles, estava fumejant. L'havien cremat aquella nit.

L'atur forçós a casa nostra

Durant la present estació d'estiu l'atur forçós disminueix cada any. És natural que així sigui, ja que es tracta de l'època de l'any en què són recollits els fruits del camp i, en conseqüència, esmerçats major nombre de braços en les operacions recollectores. També és l'època de l'any en què arreu es troben més mitjans de vida, sobretot tractant-se d'un obrer frugal i auster com és el nostre, especialment el de terres hispàniques endins.

En aquest sentit, l'estadística oficial de l'Estat ens dona en el mes de maig una disminució de setanta mil obrers parats involuntaris en comparació amb el mes d'abril anterior.

¿Vol dir això que el problema perdi gravetat a casa nostra? No, certament. Les causes d'aquella reducció queden ja explicades i no necessiten altre comentari. El que cal ara és orientar les coses de cara a l'hivern, de manera que les xifres de l'atur d'altres cops, no es puguin reproduir aquest any. Com i per quins mitjans? El Govern ha fet dictar a les Corts una nova llei contra l'atur, en virtut de la qual podrà disposar d'un milió de pessetes per incrementar la Caixa Nacional, i, sobretot, podrà disposar de cinquanta milions per a obres públiques, que es començaran de seguida i sempre abans de l'hivern proper. Amb això i amb la magnífica collita que aquest any hi ha en quasi totes les regions peninsulars, sense massa excepcions, probablement l'atur no hauria de presentar a l'hivern l'aspecte dolent i de perfil un xic tràgic que havia pogut presentar durant l'any passat.

Però ens equivocariem molt si creguéssim que el remei s'ha de trobar en les obres públiques i en l'assegurança contra l'atur. Amb aquestes, es tracta de mesures extraordinàries, que poden constituir un sedant per al dolor del problema, però que no han de guarir els estralls produïts per ell. L'atur només té un camí per a desaparèixer: el del retorn a la nor-

malitat econòmica i el de la producció de la riquesa que en altre temps s'havia produït, proporcionada a la població de la nostra terra.

I nosaltres demanem: ¿amb les vagues contínues, d'esperit moralment revolucionari, amb la manca d'una política econòmica per part dels governants (manca que ens deixa perdre mercats, que ens priva de conquerir-ne de nous, etc.), amb el desordre que hi ha arreu de les terres espanyoles i especialment a Catalunya (desordre que encara no ha pogut ésser corregit després del desastre del bienni azanyo-socialista que el va fomentar en tots els tons) ¿com volem que la producció de la riquesa s'intensifiqui, que el capital s'exposi en empreses noves, que l'estalvi es llanci a la vida industrial i de progrés agrícola, sense garantia del que li pugui esdevenir, i no pas per culpa de la producció mateixa?

Arreu del món hi ha el problema de l'atur, i en major escala que a casa nostra. Però aquí, entre nosaltres, amb les xifres que l'atur arriba a assolir, tinguem la seguretat que no es tracta de greus repercussions del problema mundial, sinó d'un producte autènticament indígena, fill de la manca de comprensió de les relacions entre la vida social i l'econòmica i de la manca de separació entre els fenòmens socials i els d'ordre públic. Si la tranquil·litat existís a casa nostra, si decreixessin les vagues sense substància, si l'esperit revolucionari fos ofegat amb armes legals, entre nosaltres l'atur forçós no seria problema, ni el nombre de parats arribaria tan sols a la quantitat mínima a què avui encara arriba.

A Espanya, en general, es pateixen encara, en aquest punt com en tants d'altres, les conseqüències de la política azanyista; a Catalunya, en particular, patim aquelles conseqüències, agreujades per la realitat present del desgovern esquerrà. Sense això, aquí no hi hauria atur forçós; i si n'hi hagués, seria en proporcions realment petitíssimes.

L'escola laica

PER GASTON GERARD

Amb la tasca de les Corts actuals s'ha desfet molta cosa de la que, tristament per tots, havien fet les Corts Constituents durant el famós bienni primer de la República. No hem obtingut tot el que volíem, però almenys s'ha aturat l'onada demagògica anterior, s'ha restablert un xic el bon sentit en el govern, i s'han traçat els camins que cal seguir en el futur per arribar a port de salvació després de la desfeta revolucionària.

Però hi ha una realitat que ha de colpir fonamentalment el pit dels catòlics, i amb la persistència de la qual no podem viure mai en pau: la tràgica realitat de l'escola laica oficial.

Ens hem afanyat durant aquests últims temps en robustint l'escola confessional catòlica; milers de pares de família que havien oblidat un xic els seus deures en aquest punt i havien menystingut els seus drets, han retrobat el camí en l'interès per a l'educació dels seus fills; l'ensenyament de les Congregacions religioses ha estat salvat momentàniament, amb pròrrogues en l'aplicació de la llei vexadora; i molts catòlics benestants han aportat llur ajut a la tasca de l'ensenyança religiosa.

Però encara que, per un moment, suposem salvada la situació de les escoles privades catòliques, ¿qui ens pot lliurar del corcò que per a nosaltres representen les escoles oficials, on tota idea de Déu és interdicta i on tot tendeix a allunyar el tast de la religió del cervell i del cor dels pobres infants? Pensem que són a milers els nens que durant aquests dos anys han après de llegir, d'escriure i han estat objecte d'una formació cultural, que no coneixen l'abecedari de la religió, la qual resulta estranya completament a llur consciència.

I quan els catòlics pensem en això, ¿no havem de sentir el nostre cor lacerat i la nostra ànima traspasada de dolor?

Això encara en el millor dels supòsits, és a dir, quan els professors atenguin la neutralitat imposada per la llei; que són a centenars els casos en què la neutralitat es converteix en un ensenyament contrari a les nostres creences i en què els infants es troben amb la religió pràcticament escarnida o presentada com l'opi del poble, segons la fórmula soviètica.

Contra aquest estat de coses només tenim una arma: la de crear escoles catòliques arreu i la de

fer-les arribar al poble, democratitzant-les en tots els sentits. Moltes classes benestants nostres poden enviar els seus fills a l'escola privada; però, ¿i els que no tenen mitjans de fortuna per a fer-ho?

No és menyspreable la tasca que s'ha portat a cap fins ara; però és petita en relació amb les necessitats reals. Per arribar allí on caldria ens hauríem de proposar tots, sota la direcció de les autoritats eclesiàstiques, emprendre una gran creuada nacional, cercant els mitjans allí on es trobin, fins a obtenir que vora cada parròquia hi hagués una escola i que cada congregació religiosa comptés amb una escola gratuïta al costat de cada escola retribuïda. I per damunt de tot això caldria organitzar un gran centre directiu d'aquest ensenyament privat, del qual tècnicament i econòmicament dependessin totes les activitats que es desenrotllen ara fragmentàriament en aquest ordre de coses. A més, convindria que l'ensenyament catequístic — amb tots els avenços moderns — existís al costat de cada escola de l'Estat, fins al punt que cap infant que passa per les aules d'aquesta deixés de poder passar pels ensenyaments constants i diaris del primer.

Si el nostre esforç no arriba fins aquí tenim en gran part la partida perduda. Pensem que l'Estat — sostenidor de l'escola laica — despèn milions i milions en aquest sosteniment i en la seva millora. Doncs aquests milions haurien d'ésser despesos també en les nostres escoles privades, mentre l'escola laica subsisteix i mentre no es pugui arribar en aquest país a una fórmula de llibertat que garanteixi totes les consciències dins l'escola nacional.

Ja sabem que la tasca és difícil. Però, fet un estudi del que ara es despèn — en diners i en esforç personal — per a escoles privades, potser no hauria de resultar tan allunyada de nosaltres aquesta realitat que hauríem d'assolir en el dia de demà. No són exclusivament milions i voluntats el que ens manca en aquesta campanya; són, millor, treballs de coordinació de les diverses activitats, la qual cosa ens cal per obtenir el rendiment que caldria.

I així, independentment del fet que hagi de venir una fórmula de justícia que deixi participar els catòlics en l'escola oficial sense violentar la seva consciència, nosaltres tindrem ja bastida la nostra fortalesa contra les escomeses futures, que, dissortadament, un dia o altre haurem de tornar a patir.

Adquiriu resistència
física mitjançant el

FLUIDKALCIUM
OLIVER RODÉS

És el gran auxiliar de la joventut
en l'edat del seu desenrotllament

Demani's en Farmàcies i Centres d'Específics

Ja sou subscriptors de CATALUNYA SOCIAL?

Moviment catòlic

Nacionalisme i Catolicisme.—L'adveniment al poder del partit nacionalsocialista alemany, en el qual militen molts catòlics, ha donat una actualitat especial al problema del nacionalisme davant dels catòlics. Hi ha la creença, bastant generalitzada, que l'Església catòlica s'identifica amb la nació, que la serveix per engrandir-la i que el catolicisme ha de renunciar a l'universalisme per tal d'adaptar-se a la nacionalitat i que, per més que una nació tingui un govern hostil a l'Església, els catòlics han de col·laborar ardidament i activa a l'obra nacional.

Aquest error del catolicisme nacionalista ve de França, on els catòlics s'han donat amb armes i bagatges al govern. No és en va que tres papes han condemnat l'Acció Francesa, entre altres coses, pel seu nacionalisme exacerbat. El catolicisme francès ha clamat constantment en pro de la França i molts catòlics francesos eminents han avalat una pau injusta amb l'oblit que vexaven altres germans de fe. Això ja és molt vell; només cal fer memòria del gallicanisme.

En alguns països, com Espanya i Polònia, l'ideal nacional es confón amb l'ideal cristià; la civilització cristiana hi ha penetrat tan endins que la idea nacional és inseparable de la catolicitat. En canvi, en altres països, especialment a França, s'estableix una distinció entre govern i poble, la qual vol avalar tots els excessos de l'estat en l'ordre religiós i social. El sentit nacional no es deté en molts cercles catòlics davant dels principis religiosos, que són els principis de la justícia divina i s'inclina davant els interessos individuals i nacionals. En el cas de França, per exemple, en front d'una "Acció francesa" hi ha l'internacionalisme de Mac Sagnier.

L'actitud de certs grups dels catòlics francesos i el feixisme de certs sectors italians han fet que, a casa nostra, certs dirigents polítics hagin acceptat, a ulls clucs, la posició dels catòlics francesos i l'hagin volgut adaptar al "nostre cas". I això ha estat un error greu. El catolicisme va sempre acompanyat dels principis de justícia i d'amor; diguin el que vulguin certs nacionalistes estridents, els catòlics de ningú no podem esperar més comprensió que dels germans catòlics, baldament tinguin una concepció de l'estat diferent de la nostra, tota vegada que el vertader catòlic té la concepció del món i de la vida informada dels grans ideals de justícia i de caritat. La ideologia nacionalista de certs catòlics, que ha perjudicat enormement la vida catòlica del nostre país en l'ordre de les creences i de la disciplina, ha d'ésser modificada. Ningú més que l'Església no estima les tradicions: la música popular és una derivació del coral gregorià; les tradicions i festes populars són incomprensibles sense la Litúrgia. En canvi, no podem consentir que l'amor a la tradició i a la cultura popular, de factura catòlica, sigui explotat per corrents polítiques malsons que destrueixen els vertaders elements de la civilització i que anul·len l'esperit racial del poble.

Semblantment, l'estat nacionalsocialista que proclama la purificació de la raça, que vol crear una religió *sui generis*, basada en els mites nacionals, destrueix els elements dues voltes millenaris de la civilització creats pel Cristianisme.

Nova primavera per al catolicisme. — És altament confortador l'informar-se de la renovació catòlica que es viu arreu d'Espanya. Les ressenyes dels Cursos d'estiu de Santander ens fan saber que les càtedres de Teologia i de formació catòlica són les que tenen major assistència; les nostres esglésies mai no havien estat tant freqüentades com ara; i en el camp de les ciències la concepció catòlica acaba de superar la ideologia endarrerida i estantissa de la generació del 1898, que ha demostrat totes les seves possibilitats i capacitats amb un bienni de govern.

La persecució té la virtut de treure l'escòria de l'or i de separar el boll del gra. Quantes guineus hi ha encara que cremen un ciri a Déu i un altre al diable: per desgràcia, quants llops devoren les consciències dels infants i, vestits amb la pell d'anyell, van a belar a la pleta de l'Església aparentant que són catòlics practicants!

La persecució religiosa a Alemanya, acaba d'escriure el P. Muckermann, ha tingut la virtut de desvetllar una gran intensitat de la vida catòlica. Els romiatges a santuaris han estat una cosa extraordinària; els exercicis espirituals que s'han practicat, les setmanes litúrgiques celebrades, han estat nombrosíssims; els sacerdots en predicar sembla que se sentin inflamats amb l'esperit de Sant Pau; les càtedres de Teologia són molt més freqüentades que anys enrera. La vida catòlica és molt viva i intensa en tots els estaments.

I la renovació religiosa es deixa sentir també en els sectors del protestantisme ortodox i creient. Entorn de Karl Berth, professor de la universitat de Bonn, es congrega una joventut evangèlica creient i inquieta que estudia el dogma i sembla inclinar-se a cercar el camí de Roma.

La persecució té la gran eficàcia de renovar l'esperit cristià, d'espolsar les figures mil·lenàries del Catolicisme per tal de demostrar la solidesa indestructible del granit de la roca sobre la qual Pere va aixecar l'Església.

Els perills dels sense Déu. — L'acció dels homes sense Déu és cada dia més intensa. És cert que arreu on els homes s'allunyen del Cristianisme cauen en les pràctiques religioses més absurdes. Els "nostres" nudistes celebren la festa del sol i el parent del gloriós bisbe Morgades, Francesc Pujols, diu que ha inventat una religió i ara n'estableix la Litúrgia; els racistes alemanys han inventat la religió germànica; els italians incrèduls han trobat el culte a Flora i a Taara; els hongaresos allunyats de tota religió tributen culte al "cavall blanc" i a Irlanda apareix un nou paganisme, però l'acció dels homes sense Déu és cada dia més intensa. Són milions els creients, procedents del protestantisme en llur majoria, del catolicisme en minoria, i dels antres industrials conjuntament, que han renegat de tota religió. El perill dels sense Déu és gros a Holanda, a Bèlgica, a Suïssa. Si a això s'afegeix el control dels naixements i les pràctiques malthusianes el panorama religiós de l'esdevenidor no és pas falaguer. És cert que el nombre d'infants és molt major en els països catòlics que en els que no ho són, però els grans nuclis de població protestant molt aviat seran devorats pels homes sense Déu.

EL MOVIMENT SOCIAL

El conflicte dels contramestres i la vaga de les mines de Sallent

PER J. CIVERA I SORMANI

El conflicte dels contramestres no s'ha solucionat encara, però hom pot donar per acabada la vaga definitivament. Caldria que ens diguessin els contramestres que no estan suggestionats per elements extremistes, quin benefici han obtingut de la vaga. Han estat set setmanes sense treballar, i reprenen el treball en les mateixes condicions que regien abans d'esclatar el conflicte.

Dissortadament els obrers no saben aprofitar-se de les lliçons que els dona la realitat de la vida. Si sabessin aprofitar-se'n, mai no declararien una vaga sense fonamentar-la en una causa justa. Diem que no la declararien, perquè l'experiència ens ensenya que, quan els obrers suspensen el treball, per a defensar una causa injusta, quasi sempre en surten, com vulgarment es diu, amb les mans al cap.

Tenim la completa seguretat que, la gran majoria dels contramestres, eren partidaris de reprendre el treball. ¿Per què, doncs, objectarà algú, la vaga que ha durat set setmanes? Per dues raons ben clares: perquè la F. A. I. volia atribuir-se un èxit i perquè el Conseller de Treball no ha sabut endegar el conflicte.

Certament que la gran majoria dels contramestres no pertanyen a les organitzacions de la F. A. I., però no sabem per quin motiu, han tolerat que els militants d'aquell organisme s'apoderessin d'El Radium, que, com és sabut, és la federació dels Sindicats comarcals. La F. A. I. ja fa molt de temps que no obté cap èxit ressonant, i si ara hagués guanyat aquesta vaga s'hauria apoderat dels obrers del ram tèxtil. La F. A. I. és un exèrcit que va a la desbandada; i els exèrcits únicament s'imposen quan són sotmesos a una direcció i a una disciplina.

Hem dit que el Conseller de Treball no ha sabut endegar el conflicte i ho anem a demostrar. En compte d'adoptar una posició clara, ha volgut quedar bé amb els patrons i amb els obrers i, naturalment, no ha quedat bé amb ningú.

En declarar-se la vaga, va témer que els obrers que es veien obligats a suspendre el treball a conseqüència de l'actitud dels contramestres provoquesin aldarulls; i, per evitar-los, digué als fabricants que fessin un esforç per a no tancar les portes de les fàbriques. Ens consta que, algun fabricant, va admetre personal nou autoritzat pel Conseller de Treball.

Si els fabricants, doncs, van seguir treballant malgrat l'absència dels contramestres, fou perquè les au-

toritats els van pregar que, emprant tots els mitjans, no tanquessin les fàbriques. Ningú, doncs, no s'estranyarà que, alguns patrons, admetessin nou personal.

Al cap de set setmanes, el Conseller de Treball, per a captar-se les simpaties dels contramestres, entre els quals hi ha molts elements que militen a l'Esquerra, va dictar una disposició ordenant als fabricants que obrissin les portes de les fàbriques i als contramestres que es reintregressin al treball.

El senyor Barrera, ordenà als fabricants que admetessin tots els contramestres. Aquesta ordre equivalia dir a la classe patronal: vosaltres, quan a mi em convenia, vàreu admetre personal nou per evitar que fossin tancades les portes de les fàbriques; ara, però, que em convé que els contramestres es reintegrin al treball, acomiadeu el personal nou i admeteu els que van abandonar el treball per a secundar la vaga.

És justa aquesta petició? ¿Quin concepte té de la justícia el senyor Barrera? Veieu com no juga net?

Per a ordenar als patrons que admetin els obrers acomiadats, invoca la Llei d'Ordre Públic. Doncs bé: en aquesta Llei no hi ha cap precepte que faculti el Conseller de Treball, a ordenar els patrons a admetre els obrers acomiadats. Pot obligar als obrers que es reintegrin al treball si "sostenen una vaga illegal", o bé als patrons que deixin sense efecte l'ordre de locaut, si no es recolza damunt d'una causa justa, però no té facultats per ordenar als patrons que tornin a admetre els obrers que han estat justament acomiadats.

Si el Conseller de Treball no hagués volgut decantar-se a favor dels uns ni dels altres, la vaga hauria estat solucionada ràpidament, perquè els contramestres s'haurien de seguida adonat que no podien guanyar-la.

A les mines de Sallent, que és l'última lludriguera de la F. A. I., hi ha una mica d'excitació a conseqüència de l'actitud dels extremistes. L'Empresa, en ésser declarada la vaga illegal, acomiadà tots els minaires i va fixar un avís, anunciant als obrers que per a ésser readmès calia estendre una sollicitud. Amb aquest procediment, han aconseguit bandejar de les mines els elements extremistes; però com que aquests no es resignen a desaparèixer, promouen aldarulls i cometem atemptats personals. Sembla, però, que serà possible normalitzar el treball en aquestes mines.

CAMISERIA - CORBATERIA - MITGERIA - GÈNERES DE PUNT

MAS i ROCA

CAMISERS

CASES ESPECIALITZADES PER A LA MIDA

24, Portaferrixa, 26 - Telèf. 17642 - BARCELONA - 16, Fontanella, 16 - Telèf. 12211

La participació en els beneficis

PER JOSEP RICART, PREV.

(Acabament)

Per la nostra part, ens decanem més al criteri del Sr. Àngel Herrera que al del P. Noguera, i creiem que té tota la raó el Sr. Herrera quan diu: "Crec interpretar bé el pensament del Papa en concloure que, de tots els productes de la indústria, cal separar una porció per a entregar als obrers un salari mínim familiar, i això per un principi de justícia commutativa o natural; i també per exigències de la commutativa, per a reintegrar el capital i compensar-lo dels perills que pot haver tingut en l'empresa. Però si després hi hagués ganància o benefici, això no pot atribuir-se solament a una de les dues parts; i en nom de la "justícia social" del "bé comú", de la "pau", de la "seguretat" caldria repartir-ho equitativament entre totes dues. En resolució, el que vulgarment s'anomena la participació del treball en els beneficis de les empreses, queda explícitament consagrat en la concepció social del Papa regnant".

Què entenem per beneficis de l'empresa?

Hem renovat les nostres passades lectures referents a aquest afer i, concretant, entenem per benefici el sobrepreu a què és venut un article o gènere qualsevol; i per sobrepreu, l'excedent monetari del preu, després de pagades totes les despeses de la producció, tots els jornals, inclòs una espècie de salari dignament proporcionat, per a directors, empresaris, tècnics, etc., i no cal dir que coberts també tots els drets del capital: interès, amortització, perill o dany possible, etc. El que resta després de pagat tot el que acabem d'indicar, i àdhuc, si encara hi ha alguna altra cosa que sigui de justícia, constitueix el benefici net de l'empresa o del negoci, petit o gros, i aquest benefici és el que hauria d'ésser repartit a prorrata, i atenent totes les categories i valors, entre els tres elements principals que han contribuït a la producció i, per tant, a la formació del benefici; i essent aquests tres elements, com sap tothom, la tècnica, el capital i el treball, a tots tres els pertoca, en bona justícia social, participar en els beneficis, entesa aquesta paraula en el sentit i valor que hem indicat.

De manera que les actuals relacions econòmiques entre el capital i el treball i la tècnica, que comporten una atribució total dels beneficis reals o possibles al factor capital, les conceptuem fonament injustes, i afirmem, ras i curt, que la participació en els beneficis "nets" del negoci, en totes les empreses, industrials o comercials, és senzillament un afer de rigorosa justícia social, en el seu doble aspecte commutatiu i distributiu, que costarà encara molt temps i molts estudis i treballs abans no entrarà de ple en l'aspecte legal, però que tenim la convicció que acabarà per imposar-se definitivament amb un o altre dels sistemes que es preconitzen avui per a la seva solució. sigui l'accionariat o la cooperació o un altre que se'n trobi de millor.

I si hi ha pèrdues?

Dediquem, per acabar aquest punt de la participació dels beneficis, unes poques paraules a l'aspecte més negre i més difícil de la qüestió, formulat secament amb aquestes paraules: ¿I si hi ha pèrdues, què cal fer? Certament que és greu la dificultat que això comporta, car, si amb bona voluntat i una comptabilitat escrupolosa i ben controlada, es pot arribar a resoldre el problema de la participació en els guanys, en cas de pèrdues es complica enormement l'afer. Teòricament, però, no manquen pas solucions més o menys pràctiques.

La més radical i segura, però també la més perjudicial, a fi de comptes, als mateixos obrers, és que cal abandonar, per ruïnosa, una empresa que ordinàriament ocasionés dèficit en el seu balanç. Es pot relacionar, d'alguna manera, amb això, el que diu Pius XI en la "Quadragesimo Anno", en tractar de determinar el just salari. "Si l'empresa, diu, no fa prou ingressos per a poder donar als obrers una paga equitativa... I si el cas arribés als últims extrems, llavors, al capdavant, caldrà deliberar si l'empresa pot persistir en el seu intent, o si cal atendre els obrers d'alguna manera. És aquest punt, sens dubte, gravíssim, en el qual és necessari que s'imposi i actuï eficaçment una certa aliança i la concòrdia cristiana dels esperits, entre patrons i obrers."

I si això s'ha de fer quan l'empresa no dona el suficient per a la remuneració justa del treball de l'obrer, molt més cal tenir-ho en compte quan el percentatge que, per raó de les pèrdues, li pogués tocar, afectés més fortament encara la justícia del salari, rebaixant-lo notablement per aquest concepte de fer-lo solidari hipotètic de les pèrdues.

Altres han pensat en un sistema especial de cooperació en el qual l'obrer, convertit, per mitjans també especials, en accionista de l'empresa obté, si vol, unes accions privilegiades, intensificant el seu treball o treballant voluntàriament més temps que els altres; i aquestes accions participen de les ganàncies i estan excloses de les pèrdues, car, donen només dret a a *veu* però no al *vot* en les reunions dels accionistes, reunint, ensems, altres avantatges que el curiós lector trobarà detalladament explicades en el llibre: "*Las sociedades en cooperación perfecta*" del P. Gaya, S. J., qui en la redacció d'aquest original estudi fou convenientment assessorat, en la part tècnica i legal, pel competent Doctor en Dret, Sr. Joan Gaya.

I si es vol resoldre el problema a fons i en un pla de rigorosa justícia no manquen tampoc solucions. Una només n'indicarem que, encara que sembli utòpica, la creiem perfectament realitzable, i consisteix a constituir per part dels obrers una caixa especial amb aportacions tan moderades com sigui possible, però obligatòries i legalment administrades i controlades, amb les quals es pogués respondre de les pèrdues circumstancials o imprevistes de l'empresa; quotes que serien molt més justes que les famoses i tenebroses cotitzacions sindicals exigides des-

pietadament i a viva força mantes vegades, i que ningú no sap ben concretament on van a parar, per bé que tothom té la convicció que una bona part, ben lluny de servir de profit per als cotitzants, serveixen per a afers particulars dels dirigents, o el que és més greu encara, per a finalitats anàrquiques.

En canvi, les quotes que indiquem, a més a més del seu objecte socialment just en certa manera, podrien ésser retornades als mateixos obrers que les haguessin aportades, cas de no ésser necessàries, per haver-se fet sense pèrdues el balanç a fi d'any, començant el nou exercici o moviment de caixa, amb noves aportacions, igualment controlades i reverti-

bles als propis interessats junt amb els interessos que l'acumulació hagués produït.

I si algú digués que això té massa inconvenients, especialment perquè suposa un control directe per part dels obrers, no solament per a aquesta seva caixa especial, sinó també per a la caixa patronal o de l'empresa, direm senzillament que el control obrer ben entès és un altre dels postulats de la justícia social, lògic complement del de la participació dels beneficis que hem deixat, ens sembla, a bastament raonat. Ben entès, hem dit, i ho repetim, car, el control obrer abusiu i absorvent és injust i anarquitxant.

Carnet setmanal

L'Esquerra destrueix el catalanisme.

Quan va néixer la Generalitat de Catalunya sota la forma actual, vam tenir la sorpresa de conèixer com a catalanistes un conjunt d'homes públics que fins aquell moment no n'havien donat cap mostra. Eren esquerrans, eren revolucionaris, eren demagogs, de tot tenien menys de catalanistes. Al contrari, n'hi havia un bon grup que considerava que el catalanisme era quelcom reaccionari, fill de gent que amb això volien empallidir els problemes de la justícia social i de les reivindicacions extremistes, i, per tant, maldeien del catalanisme i en res no mostraven la seva afició a les coses de Catalunya.

En canvi, vingué el renaixement de la Catalunya política i el reconeixement de la nostra personalitat pública, adobat tot amb els aires esquerrans que en aquell moment es respiraven en molts llocs de la Península, i llavors, aquests homes esquerrans sobretot, gens catalanistes, cuitaren a adherir-se al moviment i, sobretot, cuitaren a adquirir-hi posicions de govern. Es trobaren entronitzats en els llocs preeminents i directors de la nova Catalunya, no pas com catalanistes, sinó com esquerrans; i ja plaçats en les noves posicions, no tingueren altre remei que actuar en catalanista i fins en catalanista extremista i radical, ja que extremista i radical era el seu tarannà en totes les actuacions i en tots els moviments.

La història, que va començar el 14 d'abril de 1931, ha anat seguint els seus passos. I com que aquests homes, per política de partit, refusaren la col·laboració de tots els altres sectors de Catalunya, ara es troben sols en la seva política i fins s'atreveixen, ells, els d'ahir, a motejar de no catalanistes i de traïdors a Catalunya els homes dels altres sectors catalans per l'únic pecat de no voler adquirir complicitat en una política que ells anomenen catalanista i els altres catalans en diuen ensorradora i destructora de Catalunya.

L'oportunisme d'aquesta gent ha capgirat, aparentment, tots els problemes a casa nostra. I així és com ara resulten catalanistes els qui no n'havien estat mai, i resulten traïdors a la causa de Catalunya els qui tota la seva vida s'han sacrificat per ella i mai no s'han separat dels cànons d'una veritable política de renaixement evolutiu i segur de l'ànima col·lectiva del nostre poble, que no és pas una ànima improvisada i creada pels polítics d'ara, sinó una

ànima amb tradició, amb història, amb executòria millenària i, sobretot, cristiana.

Amb això, l'Esquerra ha aconseguit isolar-se dels altres catalans, traint així la causa que diu defensar; i per a sostenir-se en la seva falsa posició ara fa mans i mànegues i acut a tota mena de mitjans. Dividir els catalans amb motiu de lleis i problemes agraris; desarmar el Sometent per armar la seva gent; perseguir els qui no pensen com ells, motejant-los de monàrquics, caciquistes, etc., i atemptar a l'autonomia municipal amb el nomenament de delegats governatius com en els millors temps de la Dictadura primo-riverista. I tot això, en nom del catalanisme, de la llibertat de Catalunya, i del renaixement de la nostra terra.

Mentida, tot mentida! Aquí no hi ha més que una política demagògica malastruga i carregada d'odis i falsedats; aquí no hi ha més que un desencert extraordinari en tot, que porta com a conseqüència la divisió dels catalans, i, per consegüent, l'atemptat a la mateixa causa de Catalunya que diuen defensar els dirigents actuals de la cosa pública. ¿És que en el moment d'estructurar de cap i de nou la personalitat d'un poble, hi ha cap raó que pugui justificar dividir aquell poble, entronitzar-hi l'esperit de lluita exasperada i de guerra civil entre els seus habitants, fer del govern quelcom exclusiu d'una casta, mentre l'altra ha de permanèixer en el fons de tot, lliurada de peus i mans lligats a la dominació dels que desgovernen el país en nom, no pas de Catalunya, sinó dels interessos d'un partit polític, d'un conglomerat en què s'arreglen tots els arrivistes i catalanistes d'última hora?

De tot això en pot sortir la manca de simpatia de la meitat del poble català respecte a la causa de Catalunya, tan malmenada i destruïda per una part dels propis catalans. De tot això en pot derivar la manca de simpatia i fins l'atac de molts catalans a les institucions representatives del nostre renaixement, quan, d'haver obrat en altra forma llurs dirigents, a hores d'ara tindrien al seu redós tot el nostre poble. I d'això deriva, finalment, l'erro enorme d'aquells catalans que creuen un deure subordinar-se a l'actuació esquerrana actual, només perquè ocupa llocs preeminents en les institucions de govern de la nostra Catalunya.

I cal distingir en aquest punt. En atacar la Generalitat, per exemple, no ataquen els catalans la seva institució representativa, sinó el partit que la mal dirigeix; en fer el buit a les coses de la Generalitat, no el fan pas com institució representativa de la nostra terra, sinó que el fan a qui la porta per camins

de perdició, ja que el suport més ferm de les institucions representatives d'un país l'ha de constituir l'esperit del país mateix, format per catalans de tota mena, des de la dreta a l'esquerra. Per tant, resulta una equivocació molt forta dir, com diuen alguns: nosaltres estem al costat de la Generalitat pel fet d'ésser la institució representativa de tots els catalans. No, nosaltres estem, no pas en front de la Generalitat, sinó en front de la política de partit que a la Generalitat desenrotllen els homes d'un agrupament polític determinat, que volen subordinar les institucions de Catalunya als valors i a les necessitats del propi partit. Cal distingir, per tant, i cal que cadascú carregui amb les seves responsabilitats.

Es desperta el govern Samper? — Diuenge passat els catalans es veieren sorpresos per una comunicació oficial dirigida pel Govern de Madrid al senyor President de la Generalitat de Catalunya requerint aquest, com representant del Govern de l'Estat a Catalunya, per tal que, a la vegada, requeries la Generalitat a fi que no sigui aplicada la llei de Contractes de Conreu, anul·lada pel Tribunal de Garanties Constitucionals, i, com a conseqüència, la llei posteriorment aprovada per Parlament que és exactament igual a l'anul·lada. Sembla que, amb dita comunicació, el Govern Samper ha volgut donar fe de vida en aquest problema, i sembla que, per fi, haurem d'arribar a una solució respecte d'ell.

Què passarà ara? Quina contestació donarà el Govern de la Generalitat al requeriment del Govern central? No ho podem saber encara quan escrivim aquestes ratlles. Però de la forma de la contestació podrem deduir si el requeriment ha estat fet d'acord, com un principi de solució amistosa del conflicte entre els dos Governos, o bé si constitueix un començament d'actuació decidit per a donar pas a l'execució de la Sentència del Tribunal de Garanties Constitucionals.

No formulem judicis a l'avancada, que podrien resultar equivocats i desmentits pels fets. Ens cal esperar, ja que el problema és delicat i trencadís perquè cadascú hi tingui el màxim respecte i guardi la més gran prudència al seu voltant. El que no pot ésser, en canvi, és que continuï l'estat de coses d'ara en mèrits del qual, mentre s'ha anul·lat una llei, els seus preceptes siguin aplicats en el sentit de no lliurar els parcers la part de fruits que els correspon lliurar segons contracte, i en el sentit que segueixin presentant-se demandes de revisió de contracte davant de tribunals incompetents com ho són les famoses Comissions Arbitrals, algunes de les quals han admès ja a hores d'ara més d'un miler de demandes, segons aquella llei anul·lada.

Cal que la situació acabi en benefici de tots, especialment dels propietaris rurals i dels parcers, que es troben de ple dins el conflicte.

I aquí teniu, lectors, un cas dels que abans dèiem. ¿Per què el problema de l'autonomia i de les facultats de la nostra Generalitat s'ha hagut de plantejar entorn d'una qüestió en la qual apareixen irreconciliablement dividits els catalans? Quina unanimitat, ni tan sols quina majoria, pot suposar tenir al seu costat el Govern de Catalunya en un problema com aquest?

El senyor Maura es manifesta. — També ens donen compte els òrgans de la premsa d'un manifest amb què el trist senyor Miquel Maura tracta de contenir la desfeta del partit republicà conservador. Hom no pot obrir el diari sense que, un dia sí i altre també, es trobi amb la nova d'una baixa individual o col·lectiva en el partit maurista. I ara, com que les coses ja no poden seguir així, el cap del partit s'ha apressat a fer manifestacions per a contenir la desfeta.

Dissortadament, la posició del senyor Maura és massa vella i ja no admet rectificacions. Ell, home conservador, ha estat sempre al costat de les esquerres revolucionàries. ¿Es pot donar una més gran prova de manca de sentit polític? I ara, per endegar les coses, s'aferma en aquesta posició i invoca les essències del 14 d'abril. El que sembla, però, meravellós, és que el senyor Maura hagi trobat encara gent per a signar aquest manifest.

En fi, hem tractat d'això amb l'únic i exclusiu objecte d'oferir als nostres lectors una nota d'humor per a tancar la secció i a fi que no tot hi sigui tràgic. En realitat, no calia parlar-ne per allò de: "¡pa'u als morts!"

R. RUCABADO

Bandera d'escàndol

Resum de la campanya contra
l'«Exposició del Nu»

Volum de 126 pàgines. Preu: 2 ptes.

DE VENDA: Acció Social Popular i Catalunya Social, Pi, 12, 1.er. Foment de Pietat, Duran i Bas, 11. Editorial Poliglota, Petritxol, 8. Llibreria Verdaguier, Rambla del Centre, 5.

JA SOU SUBSCRIPTORS

DE

CATALUNYA SOCIAL?

Qüestions de llenguatge

LLENGUA MATERNA

Molt temps abans que la mare hagi ensenyat de parlar a l'infant, la llengua de la mare ha penetrat en l'ànima d'aquest. Cada paraula tendra i cada carícia dolça de la mare joiosa, són copsades per l'infant i s'escondeixen, com elements de la llengua materna, en el seu cor. Molt abans que l'infant articuli una paraula, té el camp de la llengua materna preparat i respon a les paraules de la mare amb un llenguatge mut o que tartamudeja.

El so articulat per la mare devé so en la sang de l'infant; cada paraula és llavor i crea en l'infant la llengua que l'acompanyarà durant tota la vida. És cosa certa que no hi ha cap parlar que tingui tan gran contingut de veritat com el parlar matern, perquè en el mateix temps en què es dona la vida a l'infant, la llengua de la mare és recreada en aquest mateix infant.

A. HERZ

LLENGUA SENZILLA

La nostra llengua no és senzilla ni en els mots aïllats ni en la construcció de la frase. Cerquem el mot altisonant, més que allò que la paraula ha de descriure; fem que la descripció sigui més ampulosa del que és la mateixa veritat. Aixequem massa el to i, quan per necessitat hem de dir una paraula enlairaada per a expressar una emoció elevada, els elements han fugit de les nostres mans. Llavors recorem a paraules noves que no existeixen i tenim necessitat de crear; però tot allò que nosaltres inventem dringa com moneda falsa, com a cosa artificial, mai no té la plenitud d'allò que és senzillament gran i que constitueix la vertadera grandesa. L'essència de les coses grans, avui com tostemps, consisteix a "caminar sense fer soroll". ¿Com podria aparèixer la màxima grandesa i manifestar-se a tothom si la seva paraula no hagués estat senzilla sinó altisonant i pedantesca? Hi han flors humils, herbei senzill i arbres gegants que conserven les degudes proporcions. Nosaltres hem d'aprendre de la naturalesa i del seu ordre, mesurant l'estructura de la nostra llengua; l'ús de la paraula senzilla per a les coses senzilles i la paraula grandiosa i altisonant per a les coses grandioses.

VOCABULARI RIC

L'home de poques idees té un llenguatge pobre i imprecís. La cultura sana es tradueix en riquesa de

vocabulari. Si un hom estudia el vocabulari dels poetes conceptistes i lírics actuals hi troba una gran pobresa de vocabulari i d'imatges. Els poetes viuen en un món irreal forjat per la llur imaginació. I com que han de servir-se d'un vocabulari manllevat per a expressar les llurs sensacions, gairebé sempre es troba en els llurs escrits pobresa d'idees, pobresa de vocabulari i imprecisió d'imatges. L'home modern ignora la tradició, desconeix la vida, no està en contacte amb la realitat. Coneix el món per conducte del cine i la seva llengua ve a ésser una mena d'argot internacional que ni té valor per descriure les emocions dolces i els sentiments tendres. En voler enriquir el lèxic, o ha de fer manlleus a llengües estrangeres, o ha de recórrer a creacions estrofolàries que són de moda durant un temps, però que cap valor no tenen en el món de la civilització.

Enriquirem el vocabulari no caçant papallones, sinó adquirint la coneixença de la vida real. És necessari estudiar els noms de les plantes per mitjà de la coneixença de la nostra flora i precisa aprendre la ciència popular entorn d'ella continguda; no s'ha de caçar mots en diccionaris o en textos per a infondre'ls vida. Cal anar a les deus pures de la vida del llenguatge que es troben en la mateixa vida de les coses.

Les exhibicions pel·luclesques que arriben fins al darrer recó de la nostra terra, els sorolls i la música nefasta de la ràdio amb tants parlaments demagògics i el maquinisme que difon arreu més confort i més incultura, perjudiquen i posen en perill la vida espiritual de tots els països, la manifestació més excelsa de la qual és la llengua.

E. IMBERT
PLANXES PERFORADES
 DE TOTA MENA
 FABRICACIÓ NACIONAL "IMAR"

VIA LAIETANA 38
TELEFON 24842=BARCELONA

BIOSER FORTIFICA

FOMENT DE PIETAT. Durán i Bas, 11. BARCELONA

Esdeveniment sensacional

Ho és certament en molts sentits l'aparició del llibre

MEMÒRIES D'UN CABALER

PER

JAUME RAVENTÓS

Il·lustracions de J. G. Junceda

Voleu conèixer i fer conèixer l'excés i la força de la vida patriarcal en l'antiga masia catalana?
 ¿Voleu gustar intensament i de casa estant la vida forana amb totes les seves emocions i les seves placideses?
 ¿Voleu ser captivats dolcissimament per l'interès d'una novel·la amb dites i sentències que són nodriment sanitos de l'esperit?
 Compreu, llegiu, propagueu: MEMÒRIES D'UN CABALER.

Més de 400 pàgines. — 120 dibuixos d'En Junceda
 Una artística i alegre coberta a diverses tints.
 Un llibre esplèndid. — Un present riquíssim.

MEMÒRIES D'UN CABALER

En rústega: 4'50 ptes. Enquadernat en tela, 6 ptes.

En la Diada del llibre ha constituït enguany un èxit de llibreria

Q Ü E S T I O N S D ' A R A

EXPOSICIÓ I DEFENSA DE LA VERITAT

pel Dr. Josep Roura, Prev.

Esperits nobles defensors de la veritat catòlica, fervorosos propagandistes del bé, jovent apologista d'ambdós sexes, alleluia! En el llibre "Qüestions d'ara" tindreu l'arma més certera i manejable per a batre sense retop els enemics de la nostra fe, tant si es presenten descaradament ateus, com si es volen tapar la cara amb la desacreditada carota de tots els laïcismes.

L'obra duu un pròleg de presentació escrit per Mn. Eudalt Serra i Buixó, i el llibre és bellament encobertat amb un artístic dibuix allegòric de gust discretament modern.

Preu: 3 ptes. en rústega. Enquadernat en tela, 5 ptes.

Últimes publicacions de l'Oficina Romànica

RAMON LLULL

L'opuscle en vers sobre el Pecat d'Adam

(Edició crítica) 1 pta.

Bibliografia de la llengua i literatura catalana

Fascicle IV (1931-1932) 2 ptes.

Anuari de l'Oficina Romànica

Vol. V (1932) 27 ptes.

M. DE MONTOLIU

Breviari Crític

Vol. IV (1929-1930) 6 ptes.

Amb motiu de les festes que es fan a Catalunya celebrant la Beatificació del Pare Claret, «Foment de Pietat» publica una segona edició i amb onze gravats de pàgina sencera la

Vida compendiada del Beat Anton M.ª Claret i Clarà

pel P. JOSEP SIRVENT
 Missioner del Cor de Maria

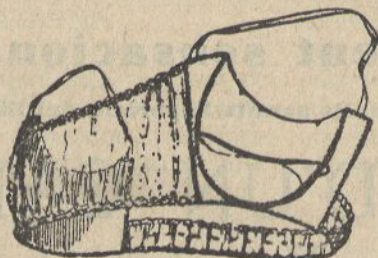
60 pàgines i 11 gravats de pàgina
 Preu: 40 cèntims

GORRES PER A BANYSABATILLES I CINTURONS - FLORS - ESPONGES
TOT DE CAUTXÚ EXTRA. - LA MÉS EXTENSA VARIETAT DE MODELS

Hules - Plomers - Impermeables

CASA ROSICH

Central: Ronda St. Pere, 7. Tel. 19923. - Sucursal n.º 1: Avda. Portal de l'Angel, 25. Tel. 19613. - Sucursal n.º 2: Tapineria, 33. Tel. 12940

DESSUADORSEl més extens i variat
assortit en models di-
ferents en qualitat, for-
ma i tamany als preus
més econòmics

Linòleums - Aspiradores

BARCELONAUnes aigües excepcionals per la seva composició
i per les seves famoses propietats terapèutiques**Balneari TERMES ORION**

SANTA COLOMA DE FARNÉS

Malalties del sistema nerviós i de la circulació. — *Hipertensió arterial; apoplexia.* —
Artritis i Reumatisme. — Processos quirúrgics. — Malalties de la dona.**Temporada: del 15 de maig al 31 d'octubre****EN BEGUDA: AIGUA ORION****FARMÀCIA I CENTRE D'ESPECÍFICS**Laietana, 50
Telèfon 14729**L. VILAR**Laietana, 50
Telèfon 14729

SERVEI FARMACÈUTIC PERMANENT DIA I NIT

LABORATORI MITRO-BIOQUÍMIC ESPECIALITZAT EN ANÀLISIS CLÍNICS

Recordi sempre els següents productes de fama mundial:

CEREBRINO MANDRI. Contra tota mena de dolors. **TASLETAS GABA.** Curen la tos i catarros; indispensable als fumadors
CALLICIDA LADIVONSIN. Contra ulls de poll i dureses. **BALSAM C. DE KONING TILLY.** Gran depuratiu de la sang i ronyons.
AIGUA DEL CARME BIHEL. I substituable contra mareig, vòmit; preventiu del tifus. **BALSAM BIEL.** Cura cremades de sol i la irritació
de la pell. **PRODUCTES VERKOS.** Pasta antiinflamatòria, Esparadrap, Aigua oxigenada.

ATENES — Escorial, 135-147. — Tel. 73372. A. G. — Barcelona